

EX DECRETIS EVARISTI PAPÆ, CAP. V.

Ut presbyteri de occultis peccatis jussione episcopi pœnitentes reconcilient; et, sicut suprascriptissimus, infirmantes absolvant et communicent.

EX DICTIS SANCTI AUGUSTINI.

Ut canonicum remedium occulte confessis primitus indicetur.

Si quis incestum occulte commiserit, et sacerdoti confessionem occulte egerit, indicetur ei remedium canonicum quod subire debuisset si ejus facinus publicatum fuisset. Verum quia latet commissum, datur ei a sacerdote consilium, ut salutem animæ suæ pro occultâ pœnitentiâ proficiat, hoc est, ut graviter se ex corde deliquisse confiteatur: per jejunia, et elemosinas, vigiliisque, atque sacras orationes cum lacrymis se purgare contendat, et sic se ad spem veniæ pro misericordia pervenire confidat.

EX DECRETIS PII PAPÆ, CAP. X.

Ne pœnitentes ante consummationem pœnitentiæ communicent.

Pœnitentes non debent communicare ante consummationem pœnitentiæ. Quod pœnitentes a conviviis, et ornamentis, atque alba veste abstinere debeant; et, discordes ab ecclesia pellantur, donec ad pacem redeant.

EX DECRETIS LUCII PAPÆ, CAP. V.

Quod sit simoniacus, quicumque reconciliationem promunere, vel dignis negaverit, vel indignis concesserit.

Ut nemo presbyterorum xenium vel quodcumque emolumentum temporale, imo detrimentum spirituale, a quocumque publice peccante vel incestuoso accipiat, ut episcopo vel ministris ejus peccatum illius reticeat; nec pro respectu cuiusque personæ, aut consanguinitatis, vel familiaritatis, alienis communicans peccatis, hoc episcopo innotescere detrectet; nec a quoquam pœnitente aut gratiam, aut favorem, aut munus suscipere præsumat, aut minus digne pœnitentem ad reconciliationem adducat, ei testimonium reconciliationis ferat: vel, quocumque livore, alium quemlibet dignum pœnitentem a reconciliatione removeat, quia hoc simoniacum, et Deo et hominibus contrarium est.

A

EX DECRETIS JULII PAPÆ.

Ne quis pœnitentiâ morienti neget.

Si quis presbyter pœnitentiâ abnegaverit morientibus, reus est animarum, quia Dominus dicit: *quacumque die conversus fuerit peccator, vita vivet, et non morietur.* Vera enim conversio in ultimo tempore esse potest, quia Dominus non solum temporis, sed cordis inspector est.

EX CONCILIO TOLETANO.

Episcopi in protegendis populis ac defendendis impostam sibi curam non ambigant. Ideoque, dum conspiciunt potentes ac iudices pauperum oppressores existere, prius eos sacerdotali admonitione redarguant; et, si contempserint emendari, eorum insolentiam regis auribus intiment, ut quos sacerdotalis admonitio non flectit ad justitiam, regalis potestas ab improbitate coerceat.

De filiis non legitimis.

B

Filii vero ex hujuscemodi vituperali conjunctione ante conjugium minus laudabiles procreati ad ecclesiasticam dignitatem nullo modo promoveantur. Nec de tali conjugio generati ecclesiasticis ordinibus applicentur, nisi forte eos aut maxima Ecclesiæ utilitas et necessitas postulet, aut evidens meritum prærogativa commendet.

EX DECRETIS HYGINI PAPÆ, CAP. IV.

Si motum fuerit altare, denuo consecratur ecclesia. Si parietes mutantur, et non altare, salibus tantum exorcizetur.

Quæ consuetudo in Ecclesia sit concedenda.

Ex Regesto S. Gregorii, cap. 65. Nos quidem, juxta seriem relationis vestræ, consuetudinem, qua tamen contra fidem catholicam nihil usurpare dignoscitur, immotam esse concedimus. Hoc etiam pro ædificatione omnium Ecclesiarum, et pro utilitate totius populi, nobis placuit ut non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus parochiis, verbum faciendi daremus presbyteris potestatem. Ita ut si presbyter aliqua infirmitate per seipsum non poterit prædicare, sanctorum Patrum homilia: a diaconibus recitentur. Si enim digni sunt diaconi quos Christus in Evangelio dignatus est legere, quare indigni judicentur sanctorum expositiones publice recitare?

C

ANNO DOMINI DCCCXXVII.

JEREMIAS

SENONENSIS ARCHIEPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA IN JEREMIAM.

(Ex Gallia Christiana.)

Referendarius seu cancellarius erat Jeremias anno 13 imperii Caroli Magni, ex Corbeiensis diplomate. Inde monachus et thesaurarius Centulensis S. Richarii monasterii, timore Normannorum qui in Pontivensi pago tunc temporis grassabantur, reliquias a Carolo Magno Centulæ donatas secum asportavit et Senonas ad monasterium S. Columbæ detulit, cui cum Centulensi a tempore Guelfonis abbatis ierarat societas. Dum ibi moraretur, Magno anno 848 defuncto, homonobilis, nec solum claustrali, sed etiam sæculari præditus prudentia, valde eloquens et in omni philosophia studiosus, Jeremias a clero et plebe universa electus est archiepiscopus. Ordinatus autem in ecclesiam S. Stephani, transtulit reliquias quas de sancto Richario detulerat. Cum autem valde familiaris esset regi, obtinuit ab eo ut abbatia

D S. Columbæ, quam antecessores sui nuper perdiderrant, esset sub tuitione archiepiscopi Senonensis, unde suspicamur ab Hariulfo dictum ejusdem loci abbatem, de quo ne hilum quidem apud Clarium, nisi forte rector fuerit sub Jacobo abbate canonico. A Frodoberto S. Petri abbate requisitus cellam apud Arvernos in honorem S. Petri ædificavit ante circiter 822, in proprio ejusdem cœnobii fundo quem Theodechildis ejus conditrix et Basolus Arvernorum comes ad stipendia monachorum ei contulerant. Locus Mauriacus dictus, ab Jeremia Novicus, priscum hactenus vocabulum retinet. Illic monachi regulares ex abbatia S. Petri instituti sub custodia Frodoberti abbatis ejusque successorum, qui villas et ecclesias eidem abbatie in Aquitaniz pagis Arvernico et Lemovicensi subjectas administrarent.

Jeremias quoque et cum eo Frodobertus abbas privilegium a Ludovico Augusto impetrarunt de eadem cella omnibusque appendiciis S. Petri. Imperator idem Jeremiæ ad preces archiepiscopi Senonensis auctoritatem confirmavit in monasteria diocesis xv Kalendas Junii 822. Eodem anno cum Donato comite a Ludovico Augusto Senonas est missus dominicus, et triennio post cum Jona Aurelianensi Romam delegatus ad Eugenium II papam, ut ad eum deferrent collationes ex libris SS. Patrum de cultu imaginum, quas in conventu Parisiis habito, cui adfuerant an. 825, ipsi consancinarant. Exstant tom. VI Bouquetii, p. 341 et seq. Commonitorium Ludovici Pii ad eos ea de re, et epistola quam ipse scripsit ad Eugenium II memoratur in diplomate Ludovici et Lotharii imperatorum pro monasterio Miciacensi anno 825. Privilegia adhuc obtinuit a Ludovico Pio vii Idus Maii et x Kalend. Junii, imperii 13 vel 14, pro ecclesia Senonensi et monasteriis ejusdem adversus judiciarias potestates, inter quæ illud eminet maxime venerandæ antiquitatis monumentum autographum in archivis ecclesiæ Senonensis asservatum, quod inter ejusdem ecclesiæ instrumenta non potuimus edere, quia ipsius copia nobis nondum fuerat facta, factam autem postea eo loci inserimus, in gratiam studiosorum et cupidorum hujusmodi tabularum, et quod in aliis scriptoribus desideretur qui Ludovici Pii diplomata vulgaverunt.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi Ludovici divin. . . . .
 nostræ munere loca Deo dicata venerabiliter . . . .
 et a sæcularium tumultibus negotiorum immunia et
 quieta reddere. . . . .
 qui in eisdem locis adunati ob servitutis ejus . . . . .
 degere noscuntur, eisque ad famulandum supernæ
 pietati oportet. . . . . a justo iudice et retributorum omni-
 nium Domino qui redditurus est singulis secundum
 opera sua et bona temporalia conservari et multi-
 plicari et repositam nobis coronam. . . . . præmia re-
 pendendi fideliter indubitanti mente confidimus. Igitur
 noverit omnium fidelium nostrorum tam præsentium
 quam futurorum benivolentia, quia vir venerabilis
 Jeremias sanctæ ecclesiæ urbis Senonicæ archiepi-
 scopus, quæ est constructa in honore beatæ et glorio-
 sæ semper virginis Mariæ genitricis Dei et Do-
 mini nostri Jesu Christi, necnon et beati Stephani
 protomartyris et beati Joannis Baptistæ, obtulit
 obtutibus nostris auctoritatem immunitatis nostræ
 quam ante paucos annos tempore antecessoris
 ipsius Magni archiepiscopi eidem ecclesiæ tui-
 tionis causa præcepimus fieri, necnon etiam immu-
 nitatem domni et genitoris nostri Caroli piissimi
 Augusti atque prædecessorum nostrorum regum vi-
 delicet Francorum, in quibus continebatur insertum,
 quia eandem sanctam ecclesiam a longinquis et an-
 tiquis temporibus sub defensionis tutela cum omni-
 bus rebus ad se pertinentibus, cum monasteriis et
 cellis tam virorum quam seminarum, cumque agris
 et villis et reliquis possessionibus, cum familiis om-
 nibus vel ingenuis hominibus super terram ejusdem
 episcopi commanentibus consistere fecissent, sed
 pro rei firmitate postulavit serenitatem nostram
 memoratus Jeremias archiepiscopus, ut præfatas aucto-
 ritates tempore hujusmodi ipsius nostra præceptione
 ob amorem Dei et reverentiam sanctorum in quorum
 honore eadem sancta fundata constat ecclesia, et
 nostræ mercedis augmentum confirmarem. Cujus
 petitionibus libenter assensum præbuimus et hoc
 nostræ tuitionis atque immunitatis præceptum erga
 eandem ecclesiam pro divini cultus amore et animæ
 nostræ remedio fieri decrevimus, per quod præci-
 pimus atque jubemus, ut memorata sancta Seno-
 nica ecclesia sub defensionis et immunitatis nostræ
 tutela pleniter consistens cum monasteriis et cellis tam
 virorum quam seminarum, idem monasterio monachi
 beatæ et sanctæ virginis Columbe, quod eidem episco-

pio per auctoritatis nostræ confirmationem nuper ad-
 didimus, et cum cæteris cellis in quibus monachorum
 turbæ supernæ pietati famulantur, id est cella San-
 cti Petri, cella S. Joannis, cella S. Eracii, cella
 S. Remigii, et ultra Ligerim in pago Arvernico cel-
 lam in honore sancti Petri quam idem episcopus
 ædificare cepit in loco cujus vocabulum est Novia-
 cus. Cellis etiam seminarum in eadem urbe consti-
 tutis, id est cella S. Maximini, et cella S. Hilarii, vel
 loca quæ sunt sanctæ Mariæ virginis in territorio
 Wastinense constituta et in eodem pago Castro
 Nantoni cella S. Severini, similiter et in pago Mili-
 dulnense loco Mileduno ecclesiæ beatæ Mariæ semper
 virginis et beati Stephani protomartyris, cum cellis,
 vicis, agris et aliis quibuslibet locis ad eandem
 ecclesiam aspicientibus, similiter in cæteris pagis
 et territoriis tam intra Ligerim quam ultra Ligerim.
 In Aquitania res omnes ad memoratam episcopium
 pertinentes, in quibuscunque regnis aut provinciis
 vel pagis nostri ditioni imperii nobis a Deo collati
 subjectis conjacentes, ut præmissum est, jubemus
 atque statuiamus ut sub integra immunitatis defen-
 sione per hujus nostræ imperialis auctoritatis
 confirmationem ab omni strepitu et judiciaræ
 potestatis impulsionem adeo libera et secura esse
 decernimus et præcipimus ut nullus iudex publicus,
 vel quislibet judiciaræ potestatis auctoritate sufful-
 tus, in ecclesias aut loca, vel agros seu reliquas
 possessiones quas moderno præsentive tempore in
 quibuslibet pagis vel territoriis intra ditionem im-
 perii nostri juste et legaliter præfata tenet ecclesia
 vel possidet, vel in ea quæ deinceps ipsius eccle-
 siæ dominio divina pietas augeri voluerit ad causas
 audiendas, vel froda, aut tributa exigenda, aut
 mansiones, vel paratas faciendas, aut fidejussores,
 aut homines ipsius ecclesiæ tam ingenuos quam ser-
 vos super ejusdem terram commanentes sua teme-
 ritate distringendos, nec ullas redditiones, aut illi-
 citas occasiones requirendas, nec teloneos, nec
 bannos, nec rotaticos, sive portaticos, aut ripaticos
 tollendos nostris nec futuri temporibus ingredi au-
 deat, nec ea quæ supra memorata sunt penitus
 exigere præsumat: sed omnia quidquid de prædictæ
 rebus ecclesiæ iustis exigere poterat ad integrum
 eidem concedimus scilicet matri ecclesiæ ut perpe-
 tuo tempore ad peragendum Dei servitium ipsi au-
 gmentum et supplementum fiat, et liceat memorato
 præsulique successoribus res prædictæ ecclesiæ
 cum supra memoratis monasteriis vel cellis sibi sub-
 jectis, et rebus omnibus vel hominibus ad se aspi-
 cientibus vel pertinentibus sub tuitionis atque immu-
 nitatis nostræ plenissima defensione, remota totius
 judiciaræ potestatis inquietudine, quieto ordine pos-
 sidere et nostro fideliter parere imperio, atque pro
 incolumitate nostra conjugis ac prolis seu etiam to-
 tius imperii nostri et ejus clementissima misera-
 tione per immensam annorum seriem conservandi
 una cum clero et populo sibi subjecto divinam cle-
 mentiam exorare; cujus temerorem si repertus
 fuerit contra hanc a nobis constitutionem ob amorem
 Dei et supernæ patriæ desiderium plenissime con-
 firmatam ausu nefario perrupisse, et ea quæ a nobis
 piissime decreta vel roborata sunt violasse, sexcen-
 torum solidorum auri cocti pœna percellat, ut illius
 exemplo malignorum omnium compressa temeritas
 discat inviolabiliter conservare quidquid a nobis pie-
 tatis studio constat statutum. Continebatur etiam in
 eisdem præceptionibus qualiter per negligentiam et
 invidiam rectorum et ministrorum ejusdem Seno-
 nicæ ecclesiæ instrumenta chartarum deperissent, et
 dominus et genitor noster Carolus Augustus ad peti-
 tionem Gumberti episcopi eandem relevasset jactu-
 ram, nam pietatis opus etiam nos ut dignum est in
 omnibus amplectentes benigno animo jamdudum
 ad petitionem Magni archiepiscopi firmavimus; ita
 videlicet ut rectores ipsius ecclesiæ sive res et man-
 cipia quæ in eisdem chartarum instrumentis perierant,

sive quæ postea eioem collatæ fuerant ecclesiæ in jure et potestate ipsius omni tempore firmiter consistere. Ob firmitatem tamen rei postulavit Jeremias mansuetudinem nostram ut easdem auctoritates propter amorem Dei et nostræ mercedis augmentum nova iterum confirmatione roborassemus. Cujus precibus benigne adquevimus, et hac nostra auctoritate jubente statuimus ut si forte super eisdem rebus appellatis jam sæpe dictæ ecclesiæ moderno tempore jure possessis vel antequam strumenta chartarum deperissent, quæstio orta fuerit, ut legaliter in foro disceptari necesse sit. Ita per hanc nostram auctoritatem eadem res et mancipia ipsarum eccle-

siarum defendantur, sicut per eadem strumenta, si perditæ non fuissent, defendi poterant. Hanc quippe auctoritatem ut plenior in Dei nomine obtineat vigorem, et cunctis in futurum temporibus ab omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus et nostris inviolabiliter conservetur, manu propria subterfirmamus et annuli nostri impressione sigillari jussimus.

« Data vii Idus Maii, anno, Christo propitio, 13 imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione 4. Actum Aquisgranensi palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen. »

Mortuus est Jeremias vii Idus Decemb. 827, et sepultus est in monasterio Sanctæ Columbæ.

JEREMIÆ EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA.

AD AMALARIIUM.

(Vide infra inter epistolas Amalarii.)

EPISTOLA II.

AD FROTHARIUM TULLENSEM EPISCOPUM.

(Apud Chesnium, tom. II, pag. 722.)

Jeremias, minimus Christi famulus, charissimo et semper diligendo et amplectendo fratri Frothario venerabili episcopo sempiternam opto salutem.

Quid gratiarum actionem referam pro his quæ meæ parvitati per præsentem internuntium reman- dare dignatus es, nescio. Unum tamen scribo, quia charitas tua, sicut consueta est facere, liberali modo se facturam promisit. Etsi quidem si aliter sinceritas tua significasset, nullo modo credere potuissem, C a malis omnibus opto protegat, et quæ sibi bene placita sunt tota mente sectari faciat.

B manifestus. Nunc autem præmisi hunc puerum nostrum ante carra nostra, et cætera stipendia, ut de eis jubere digneris, sicut tuæ dilectioni mihi mandare placuit: eo scilicet modo, ut cuncta salva perducantur ad locum quo ire jubemur. Præterea contigit in nostra provincia præsentis anno sal fore charissimum, eo quod propter pluvias in aeris [areis] maritimis ubi fieri solebat, non potuisset perfici usque ad hoc tempus, quo nobis videtur ut ibi aliquid inde licet non pleniter, fieri possit. Quapropter misi libram ut consideretis qualiter carra nostra sale inde mihi revertantur onusta, quia absque sapore salis Christiani vita, ut nostis, infatuata est. Hoc autem ita age sicut rogo, aut ipsum argentum tuis usibus retine. Omnipotentis virtus te

ANNO DOMINI DCCCXXXIII.

S. ANSEGISUS

ABBAS FONTANELLENSIS.

VITA SANCTI ANSEGISI ABBATIS

Auctore chronographo Fontanellensi anonymo ejus æquali.

(Mabil., Act. SS. ord. S. Bened., sæc. IV, p. 1, p. 630.)

OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

1. De Ansegiso, præter ea quæ inferius ex chronographo Fontanellensi referuntur, pauca nobis dicenda supersunt, nisi quod is ipse auctor est collectionis Capitularium, quæ sub nomine Ansegisi abbatis circumfertur. Hanc nonnulli Ansegiso abbati, qui postea Senonum archiepiscopus fuit, tribuendam censere: quos refellit Jacobus Sirmondus in epistola ad Constantinum Cajetanum, ratus eam esse Ansegisi abbatis Laubiensis, adductus auctoritate Sigiberti in Chronico ad annum 827, cui auctori Trithemius suffragatur. Et recte quidem superioris sententiæ auctores refellit Sirmondus: at Ansegisum

D abbatem inter Laubienses quærimus, nec invenimus. In Chronico siquidem Laubiensi, auctore Folcuino abbate, nullus eo nomine abbas reperitur. Audiendus Adso, seu Hermiricus Luxoviensis abbas, qui de miraculis sancti Waldeberti ac de suis decessoribus librum scripsit sæculo x, de Ansegiso scribens in hæc verba: « Ea tempestate Luxoviensium quoque dignitas inter cætera pristino rigore tabescente jam pene vacillabat. Quod Caesar Ludovicus expertus, Ansegisum virum dignissimum, comptum moribus et sapientiæ decore præpollentem, loco præficit in pastorem. Hic collapsa reparat, dispersa recolligit, situm Ecclesiæ longius extendit, circumpositas officinas amplioribus spatiis atque altioribus